

MAREK MAZUR

Uniwersytet Szczeciński

**PORTALE SPOŁECZNOŚCIOWE
JAKO CZYNNIK ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO**

Wprowadzenie

Gwałtowna transformacja technologii informatycznych, telekomunikacyjnych i multimedialnych sprawia, że w szybkim tempie zachodzą różnorodne zmiany w społeczeństwie. Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych znalazł swój wyraz w wielu obszarach życia społeczeństw i jednostek. Jak w przypadku innych osiągnięć cywilizacyjnych mamy do czynienia z kumulacją efektów o różnym charakterze.

Nowe rozwiązania często są oceniane pod kątem wpływu technologii na demokrację i wspomaganie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. W tym kontekście należy brać pod uwagę zapewnienie dostępu do informacji, a także swobodę korzystania z różnego rodzaju usług i systemów informacyjnych, a jednocześnie korzystanie ze swobody ich wyboru w celu dostosowania do potrzeb społecznych. Wraz z rosnącą popularnością usług udostępnianych przez strony internetowe większą uwagę należy zwrócić na portale internetowe, które funkcjonują jako swoiste centra usług internetowych.

Celem artykułu jest wskazanie przyczyn popularności internetowych portali społecznościowych umożliwiających swobodę wypowiedzi użytkownikom

Internetu, znaczenia czynnika integracji usług w takich portalach i wykazanie wpływu portali społecznościowych na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Problematyki oddziaływania usług internetowych nie można postrzegać jedynie w kontekście samych pozytywów. Należy, przynajmniej w ogólnym zarysie, uwzględnić aspekty mniej korzystne, często wręcz szkodliwe ze społecznego punktu widzenia.

1. Istota portali społecznościowych

Współczesne technologie informacyjne są rezultatem szybkiego rozwoju produkcji przemysłowej oraz badań naukowych w zakresie informatyki i technologii telekomunikacyjnych. Początkowo nowe technologie stosowano przede wszystkim do przekazu informacji, później znalazły zastosowanie w przetwarzaniu informacji, między innymi dzięki komputerom umożliwiającym coraz szybsze gromadzenie coraz większych zasobów informacyjnych w różnych formach. Uzupełniają je systemy przeznaczone do wygodnej prezentacji wyników dla użytkowników informacji. Następne etapy rozwoju technologii informacyjnych zapewniły integrację zasobów i użytkowników dzięki rozwiązaniom sieciowym. Dostęp do systemów sieciowych zaowocował rozwiązaniami sprzyjającymi lepszej realizacji preferencji indywidualnych użytkowników. Ograniczeniu uległy bariera geograficzna i czynnik czasu.

Dzięki technologii i zmianom systemów społecznych informacja jest czynnikiem decydującym o kierunkach i tempie rozwoju cywilizacyjnego. Dla nowej fazy rozwoju stosuje się nazwę społeczeństwo informacyjne.

Do elementarnych cech społeczeństwa informacyjnego zalicza się: przetwarzanie, przekazywanie, pobieranie i wykorzystanie informacji przez większość obywateli, organizacji i miejsc pracy, do użytku własnego, społecznego, w edukacji i działalności zawodowej¹. Tak sformułowane określenie uwzględnia zasadę powszechności zjawiska, zarówno w aspekcie podmiotowym, jak i przedmiotowym. U źródeł nowych tendencji jest między innymi możliwość korzystania z komputerów w organizacjach i gospodarstwach domowych.

Jak wynika z badań statystycznych, w 2008 roku w 56,4% polskich gospodarstw domowych były komputery osobiste (w 2007 r. – 50,1%, a w 2006 r.

¹ M. Nowina-Konopka, *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, w: *Spoleczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 19.

– 43,7%), w tym z dostępem do Internetu w 45,7% z nich². Dynamiczny rozwój informatyki i telekomunikacji sprawił, że w procesach informacyjnych wykorzystywano nowoczesne technologie informacyjne, które zaczęły wywierać olbrzymi wpływ na tempo i kierunki rozwoju systemów i struktur społecznych, na funkcjonowanie i rozwój administracji, podmiotów gospodarczych, wielu organizacji zaangażowanych w realizację potrzeb społecznych. W efekcie życie społeczeństw korzystających z dostępu do IT ulega radykalnej zmianie. Nowoczesne technologie stają się środkami wspomagającymi dotychczas znane sposoby i środki sfery produkcyjno-usługowej, przyczyniają się także do udostępnienia nowej generacji możliwości użytkownikom komputerów. Słusznie zauważa M. Noris, że technika komputerowa i technologie telekomunikacyjne, niezależnie od ich różnego dziedzictwa, podążają w tym samym kierunku i chociaż akcent, podejście i język mogą być odmienne, lecz łączy je to, aby pozwolić ludziom komunikować się ze sobą w każdym czasie, w każdy możliwy sposób i skądkolwiek³.

Zakres korzystania z dobrodziejstw nauki i przemysłu zależy w dużej mierze od zasad funkcjonowania społeczeństw i stanu demokracji. W wielu krajach zauważyć można tendencję do jak najszerszego stosowania nowoczesnych technologii informacyjnych, do wspomagania działań związanych z realizacją potrzeb poszczególnych osób, grup społecznych i społeczeństwa jako całości. Jedno jest pewne: im bardziej demokratyczne są struktury społeczne, tym większa jest swoboda w korzystaniu z dobrodziejstw internetowych.

Między możliwościami i potrzebami tworzy się swoista relacja, zapewniająca wzajemny rozwój. Swobodny dobór środków do potrzeb społecznych jest czynnikiem kształtującym postęp technologiczny. Technologie informacyjne są dostosowywane do wymagań użytkowników. W miarę rozwoju Internetu coraz pilniejsze stało się opracowanie rozwiązań technologicznych pozwalających użytkownikowi na wszechstronne korzystanie z różnych usług. Sprzyja temu integracja i immanentne właściwości sieci komputerowych, a w szczególności wspólny dostęp do zasobów, procesów i użytkowników. W gospodarce zwraca się uwagę, aby na przykład menedżerowie zrozumieli sposób, w jaki infrastruktura IT wspiera przebieg określonych procesów biznesowych oraz umożliwia lub ogranicza funkcjonowanie poszczególnych aplikacji⁴.

² http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_wz_sytuacja_gosp_dom_2008.pdf (1.04.2001).

³ M. Noris, *Teleinformatyka*, WKiŁ, Warszawa 2003, s. 234.

⁴ R. Orzechowski, *Budowanie wartości przedsiębiorstwa z wykorzystaniem IT*, SGH, Warszawa 2008, s. 18.

Od technologii informacyjnych społeczeństwo oczekuje swobodnej komunikacji, co realizowane jest między innymi w postaci portali społecznościowych, traktowanych jako rodzaj wielotematycznych serwisów internetowych⁵. Portale są odpowiedzią na indywidualne zainteresowania użytkowników (podmiotowość) i prezentują różne zagadnienia (przedmiotowość).

R. Orzechowski zauważa, że portale to witryny (strony www) wprowadzające do Internetu strukturę i porządek, przynajmniej niewielkiej części Internetu⁶, czyli nie można pominąć znaczenia takiego atrybutu jak odpowiedni stopień zorganizowania w tej formie. Pojawia się swoisty efekt synergiczny. Z początku portale internetowe uważane były przede wszystkim za narzędzia wspomagające wyszukiwanie informacji.

Obecnie portal jest rozbudowaną platformą serwisów informacyjnych o zróżnicowanej tematyce, umożliwia założenie konta oraz zapewnia wiele narzędzi wspomagających korzystanie z internetowych aplikacji. Między portalem a jego użytkownikami tworzy się zależność, która powinna zapewnić czerpanie korzyści przez wszystkich współpracujących, stąd ich przydatność w załatwianiu spraw społecznych.

W Wikipedii portal społecznościowy (inaczej serwis społecznościowy) traktuje się jako rodzaj interaktywnych stron www, które są współtworzone przez sieci społeczne osób dzielących wspólne zainteresowania lub chcących poznać zainteresowania innych⁷.

Portale społecznościowe spełniają oczekiwania użytkowników Internetu, zapewniając w jednym miejscu dostęp do różnych form komunikacji i prezentacji informacji, na przykład za pomocą komunikatorów, przez listy dyskusyjne, blogi. Szybko rosnąca liczba użytkowników powoduje większe zróżnicowanie potrzeb, jakie powinien zaspokajać Internet. Lawinowo rosną także zasoby informacyjne, skłaniając do poszukiwania rozwiązań zwiększających efektywność procesów informacyjnych.

Słuszne jest więc stwierdzenie, że poszukiwania w sieci powinny być oparte na zasadzie rosnącego prawdopodobieństwa docierania informacji wartościowej, nowej i odkrywczej⁸. Użytkownicy i właściciele portali są zainteresowani roz-

⁵ *Wykorzystanie technologii i systemów informatycznych w procesach decyzyjnych*, red. A. Michalski, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2002, s. 17.

⁶ P.J. Durka, *Cyfrowy świat: jak to działa*, Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 2004, s. 34.

⁷ http://pl.wikipedia.org/wiki/Serwis_spo%C5%82eczno%C5%9Bciowy (30.03.2011).

⁸ M. Hetmański, *Internet jako maszyna cybernetyczna*, w: *Internet 2000: prawo-ekonomia-kultura*, red. R. Skubisz, Verba, Lublin 2000, s. 441.

szerzaniem możliwości wyszukiwania (skracanie czasu, jaki można poświęcić na znalezienie interesujących informacji) i rozumienia informacji (czas, jaki można poświęcić na zrozumienie i wykorzystanie znalezionych informacji). Odpowiedzią na takie zapotrzebowanie jest personalizowanie portali, czyli dostosowywanie zawartości do indywidualnych potrzeb i możliwości użytkowników.

Personalizacja zapewnia użytkownikom przygotowanie własnych stron z zawartości umieszczonych w portalu i szybki dostęp do wyszukiwanych zasobów. Korzyści z personalizacji dla właścicieli portali to między innymi poprawa konkurencyjności dzięki kształtowaniu przyjaznego użytkownikowi portalu, ograniczenie czasu korzystania ze zbędnych usług podczas korzystania z jego zasobów.

Badając i formułując kryteria oceny informacyjnych modeli społeczno-gospodarczych, powinniśmy *sine ira et studio* identyfikować rzeczywiste cele realizowane przez dany system⁹.

Gwałtowna transformacja powodowana przez technologie informacyjne jest głównym czynnikiem determinującym proces przemian w nowoczesnym społeczeństwie. Ostatnie lata obfitowały w zmiany systemów społecznych wywołanych zmianami technologicznymi. Społeczeństwo coraz częściej traktuje portale jako miejsce głoszenia idei przestrzegania praw człowieka i obywatela.

2. Portale społecznościowe jako czynnik rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

W Internecie zgromadzona jest ogromna ilość informacji potrzebnych w wielu dziedzinach. Sieć umożliwia szybką komunikację w celach zawodowych, prywatnych i społecznych. Potencjał Internetu należy traktować wielopłaszczyznowo: od zdolności udostępnienia olbrzymich zasobów informacyjnych, przez narzędzia służące do komunikacji, po środowisko realizacji różnych działań społecznych i gospodarczych. Internet dzięki swojemu instrumentarium wspomaga organizacje i poszczególnych obywateli. Jednym ze sposobów wykorzystania Internetu jest wspieranie demokracji i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Społeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się wysokim stopniem samoorganizacji, aktywnością i przystosowaniem do realizacji celów bez ingerencji

⁹ J. Oleński, *Modele informacyjne współczesnych systemów polityczno-gospodarczych*, w: *Informacja w społeczeństwie XXI wieku*, red. A. Łapińska i E. Wędrowska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2004, s. 10.

władzy państwowej. Od społeczeństwa wymaga się postawy świadomego określania celów, doboru metod ich realizacji, ale także ponoszenia konsekwencji podejmowanych działań. U podstaw takich rozwiązań znajduje się obywatelskie prawo do informacji, co oznacza, że każdy obywatel ma prawo do rzetelnej, weryfikowalnej, aktualnej informacji, jaka jest mu potrzebna do życia i funkcjonowania w społeczeństwie i państwie. Ograniczanie, utrudnianie dostępu do informacji, przekazywanie informacji nieprawdziwej, nierzetelnej, dezinformowanie jest naruszeniem i łamaniem praw człowieka i praw obywatelskich¹⁰. Dostęp do informacji jest czynnikiem kluczowym realizacji idei społeczeństwa obywatelskiego, jednak nie jedynym.

Warunki funkcjonowania społeczeństwa wytyczone przez rozwój Internetu zapewniają samodzielną realizację świadomie wybranych celów.

Szczególne role przypada portalom społecznościowym, które można traktować jako środek coraz powszechniej wykorzystywany przez społeczeństwo informacyjne, którego rozwój wiąże się także z pojęciem społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ informacja i komunikacja mają ważne znaczenie dla racjonalnego korzystania z praw obywatelskich¹¹.

W warunkach przekształceń cywilizacyjnych dostęp do portali daje społeczeństwu obywatelskiemu następujące korzyści:

- a) portale zapewniają integrację osób i organizacji zajmujących się zagadnieniami, którymi interesują się społeczności lokalne, problematyką regionów, poszczególnych krajów oraz świata (aspekt geograficzny);
- b) służą wymianie informacji, która nie musi podlegać kontroli dystrybucji i być akceptowana przez władze państwowe (aspekt niezależności funkcjonowania);
- c) umożliwiają uzyskanie dostępu do informacji i propagują korzystanie z dóbr, które są często w gestii organów zależnych od państwa, np. usługi edukacyjne, informacja prawna, poradnictwo zawodowe (aspekt poszerzenia zakresu usług);
- d) zmniejszają znaczenie czynnika ekonomicznego w korzystaniu z różnych instytucji państwa demokratycznego, np. umożliwiają organizowanie grup inicjatyw obywatelskich (aspekt ekonomiczny);

¹⁰ J. Oleński, *Elementy ekonomiki informacji*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2000, s. 24.

¹¹ M. Nowina-Konopka, dz. cyt., s. 23.

- e) są środkiem pomocy osobom, które z różnych względów, na przykład z powodu niepełnosprawności, zdrowotnych lub losowych nie mogą korzystać ze swoich praw obywatelskich (aspekt przeciwdziałania wykluczeniu);
- f) zapewniają komunikację, dostęp do zasobów informacyjnych, a dzięki możliwości korzystania z materiałów multimedialnych są wygodnym środkiem prezentacji różnych tematów związanych z prawami człowieka i prawami obywatelskimi (aspekt wolności słowa i edukacyjny);
- g) przyczyniają się do integracji grup zainteresowanych priorytetowymi problemami współczesnych cywilizacji, na przykład ekologią, rozwojem demokracji, relacjami nauka–technika–społeczeństwo (aspekt dynamiki procesów społecznych).

Nie można badać i kształtować współczesnego społeczeństwa bez uwzględnienia Internetu i środków, jakie oferuje. W tym celu trzeba przygotować odpowiednie rozwiązania metodyczne oraz narzędzia badawcze. Nowoczesne technologie informatyczne i telekomunikacyjne, a także właściwie wykorzystywane technologie multimedialne wprowadzają nową jakość w rozwój społeczeństwa. Zmiany charakterystyczne dla społeczeństwa informacyjnego dokonują się we wszystkich sferach życia i strukturach społecznych. Informacje masowo przetwarzane i dostarczane odbiorcom oraz technologie wpływają na większą dynamikę zmian procesów społecznych. Przydatność tych czynników i innych wytworów ludzkiej pracy może być kwestionowana, jeżeli nie uwzględni się wielu zagrożeń i nie zastosuje odpowiednich środków zaradczych. Rozwiązania technologiczne nie są przypisane jakiegóż jednej ideologii, mogą służyć realizacji różnych celów i zadań, także sprzecznych z założeniami ich twórców.

3. Zagrożenia związane z portalami społecznościowymi

Łatwy dostęp do miejsca gromadzącego olbrzymią grupę użytkowników sprawia, że pojawia się wiele zagrożeń. Niektóre z nich są sprzeczne z podstawowymi zasadami korzystania z portali społecznościowych dla wspomagania społeczeństwa obywatelskiego. Z obserwacji różnych zjawisk występujących wokół portali społecznościowych wynika, że niepożądane mogą być działania polegające na:

- a) organizowaniu portali stwarzających pozory możliwości swobodnego wypowiedziania się na tematy związane ze sprawami społeczeństwa obywatelskiego, a ukierunkowanych na reklamę, często prawnie zabronioną;
- b) przejmowaniu przez różne ośrodki władzy kontroli nad portalami obywatelskimi, dzięki czemu łagodzona lub eliminowana jest krytyka;
- c) wykorzystywaniu środków dostępnych w ramach portalu do podejmowania działań sprzecznych z prawem;
- d) propagowaniu idei postaw naruszających prawa obywatelskie i prawa człowieka.

W środowisku zajmującym się bezpieczeństwem sieci komputerowych panuje pogląd, że większość zagrożeń teleinformatycznych ma swoje źródło w działaniu użytkowników, braku odpowiedniej wiedzy, doświadczenia, a przede wszystkim rozsądku i odpowiedzialności, co może prowadzić do ujawnienia poufnych danych, bezpowrotnego ich utracenia lub osłabienia istniejących zabezpieczeń¹². W wielu przypadkach sytuacja jest tak skomplikowana, że nawet dobrze przygotowanemu internaucie trudno rozpoznać wszystkie zagrożenia i w porę im przeciwdziałać.

Wobec tych potencjalnych zagrożeń istnieje potrzeba odpowiednich rozwiązań instytucjonalnych i kształtowania świadomości wśród użytkowników portali społecznościowych. Ogromnego znaczenia nabiera stanowienie i egzekwowanie prawa. Prawo jest instrumentem niezmiernie potrzebnym także w społeczeństwie informacyjnym. Może być także skutecznym narzędziem chroniącym interesy społeczeństwa i jego poszczególnych obywateli.

Institucje państwowe i zawodowe powinny zajmować się ochroną użytkowników portali przed działaniami sprzecznymi z prawem i etyką. Należy także uczulać użytkowników na zdarzenia sprzeczne z prawem lub na pograniczu prawa i zachęcać ich do przeczności.

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez agencję prasową Associated Press oraz MTV, dla młodych ludzi korzystających z Internetu znacznie większym zagrożeniem są ich rówieśnicy niż grasujący w sieci pedofile¹³. Konieczne są odpowiednie rozwiązania w systemie edukacji uczniów, ale również ich rodziców i opiekunów.

¹² T. Lech, G. Podgórski, *Bezpieczeństwo sieci*, w: *Spółeczeństwo informacyjne*, red. J. Papińska-Kacperek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 242.

¹³ <http://nt.interia.pl/news/internauta-internauta-wilkiem>, 1407562 (1.04.2011).

U progu powstania społeczeństwa informacyjnego najważniejszym zadaniem edukacji powinno być kształtowanie umiejętności posługiwania się informacją i krytycznej jej selekcji¹⁴. Umiejętne korzystanie z zasobów internetowych oznacza poznawanie i przestrzeganie różnych zasad obowiązujących w tym zakresie. Obok wiedzy i umiejętności technologicznych użytkowników od najmłodszych lat powinien być zaznajamiany z zasadami prawnymi i etycznymi. Prawo traktuje się jako instrument ochrony stosunków społecznych, ma także wspierać zjawiska korzystne i przeciwdziałać uznany za szkodliwe.

Skuteczność prawa zależy od przygotowania odpowiednich norm prawnych, zapewnienia warunków do stosowania prawa w praktyce, czyli jego respektowania. W Polsce należy także zwrócić uwagę na konieczność popularyzacji regulacji prawnych dotyczącego korzystania z nowoczesnych technologii i na potrzebę kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Internet jest szybko rozwijającym się medium informacyjnym i pojawiają się coraz liczniejsze przypadki traktowania światowej sieci jako miejsca i środka popełniania nadużyć, często o charakterze przestępczym.

Zmiany technologii w przyszłości będą wpływały na przestępczość komputerową, ponieważ będzie można korzystać z coraz doskonalszych narzędzi ułatwiających ich dokonywanie. Jednak będą także dostępne znacznie bezpieczniejsze technologie i wydajniejsze narzędzia do monitoringu i audytu systemów¹⁵. W odniesieniu do użytkowników portali jest to tym ważniejsze, że chodzi tu o bardzo liczną społeczność. Dodatkową cechą charakterystyczną obecnego etapu rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest potrzeba koordynacji zmian legislacyjnych w wielu państwach.

Podsumowanie

Ostatnie lata obfitowały w wiele zmian w systemach społecznych, do czego przyczynił się rozwój technologiczny. Rozwijające się internetowe portale społecznościowe są ważnym instrumentem budowania społeczeństwa obywatelskiego. Umożliwiają wspieranie inicjatyw podejmowanych przez obywateli i organizacje. W budowaniu demokratycznych struktur społecznych nie można

¹⁴ A. Szewczyk, *Problemy moralne w świecie informacji*, Difin, Warszawa 2008, s. 16.

¹⁵ J. Kosiński, *Przestępczość komputerowa w statystyce policyjnej*, w: *Internet i nowe technologie – ku społeczeństwu przyszłości*, red. ks. T. Zasepa i R. Chmura, Święty Paweł, Częstochowa 2003, s. 543.

pominąć konieczności ograniczania negatywnych zjawisk, które, jak wykazuje dotychczasowa praktyka, z dużym prawdopodobieństwem będą się pojawiać w portalach społecznościowych także w przyszłości. Odporność instrumentów demokracji i bezpieczeństwo użytkowników portali będą zależać od świadomości poszczególnych osób, ale również od organizacji obsługujących portale oraz rozwiązań prawnych.

Literatura

- Durka P.J., *Cyfrowy świat: jak to działa*, Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 2004.
- Hetmański M., *Internet jako maszyna cybernetyczna*, w: *Internet 2000: prawo-ekonomia-kultura*, red. R. Skubisz, Verba, Lublin 2000.
- <http://nt.interia.pl/news/internauta-internaucie-wilkiem,1407562> (1.04.2011).
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Serwis_spo%C5%82eczno%C5%9Bciowy (30.03.2011).
- http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/PUBL_wz_sytuacja_gosp_dom_2008.pdf (1.04.2001).
- Kosiński J., *Przestępczość komputerowa w statystyce policyjnej*, w: *Internet i nowe technologie – ku społeczeństwu przyszłości*, red. ks. T. Zasepa i R. Chmura, Święty Paweł, Częstochowa 2003.
- Lech T., Podgórski G., *Bezpieczeństwo sieci*, w: *Spółeczeństwo informacyjne*, red. J. Papińska-Kacperek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Noris M., *Teleinformatyka*, WKiŁ, Warszawa 2003.
- Nowina Konopka M., *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, w: *Spółeczeństwo inform@cyjne*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006.
- Oleński J., *Elementy ekonomiki informacji*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2000.
- Oleński J., *Modele informacyjne współczesnych systemów polityczno-gospodarczych*, w: *Informacja w społeczeństwie XXI wieku*, red. A. Łapińska, E. Wędrowska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2004.
- Orzechowski R., *Budowanie wartości przedsiębiorstwa z wykorzystaniem IT*, SGH, Warszawa 2008.
- Szewczyk A., *Problemy moralne w świecie informacji*, Difin, Warszawa 2008.
- Wykorzystanie technologii i systemów informatycznych w procesach decyzyjnych*, red. A. Michalski, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2002.

**SOCIAL NETWORKING SERVICES AS A FACTOR
OF CIVIC SOCIETY DEVELOPMENT**

Summary

Social networking services provide opportunities to create and develop social networks in the Internet. The aim of the article is to indicate the reasons of social networking services popularity and their role in civic society development.

Because of the significant role of social networking services, there is a necessity to provide security measures of online services and users.

Translated by Marek Mazur

